

Голові разової спеціалізованої вченої
ради в Національному університеті
«Одеська політехніка»
доктору наук з державного
управління, професору
Саханенко С.Є.

РЕЦЕНЗІЯ

офіційного рецензента, кандидата наук з державного управління,
доцента **Костенюк Наталі Іванівни** на дисертацію **Кіша Ярослава
Васильовича** «Публічне управління в структурі Державного бюро
розслідувань: організаційно-правовий аспект», подану до захисту в разову
спеціалізовану вчену раду Національного університету «Одеська політехніка»
на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 28 «Публічне
управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління
та адміністрування».

1. Актуальність теми дисертації

Тема дисертаційного дослідження Кіша Ярослава Васильовича
«Публічне управління в структурі Державного бюро розслідувань:
організаційно-правовий аспект» є актуальною, науково значущою та
практично затребуваною з огляду на сучасний стан розвитку правоохоронної
системи України, потребу в підвищенні інституційної спроможності органів
публічної влади та необхідність удосконалення управлінських механізмів у
діяльності органів зі спеціальним статусом.

Державне бюро розслідувань посідає особливе місце в системі органів
державної влади, оскільки його діяльність безпосередньо пов'язана з
реалізацією завдань щодо забезпечення невідворотності відповідальності осіб,
які займають відповідальне та особливо відповідальне становище, а також із
підтриманням довіри суспільства до держави, правоохоронної системи та
принципу верховенства права. Водночас ефективність ДБР не може
оцінюватися лише через призму кримінально-процесуальних результатів. Не
менш важливими є якість внутрішньої організації, прозорість управлінських
процедур, належна кадрова політика, дієвість внутрішнього контролю та
аудиту, чіткість повноважень керівництва, а також збалансованість взаємодії
центрального апарату й територіальних управлінь.

Актуальність дисертації істотно посилюється в умовах воєнного стану,
коли державні інституції функціонують в умовах підвищених безпекових,
кадрових, організаційних і ресурсних викликів. За таких обставин питання
публічного управління в ДБР виходить за межі суто внутрішньоорганізаційної
проблематики та набуває значення чинника інституційної стійкості, правової
безпеки, управлінської передбачуваності й публічної відповідальності. Саме
тому дослідження організаційно-правового аспекту публічного управління в
структурі ДБР є своєчасним і відповідає як потребам науки публічного

управління, так і практичним завданням модернізації правоохоронних органів України.

Особливої уваги заслуговує те, що автор не обмежується загальним описом статусу Державного бюро розслідувань, а розглядає його крізь призму управлінської моделі, службових режимів, балансу концентрації та децентрації, внутрішнього контролю, аудиту, кадрового забезпечення, відповідальності посадових осіб і взаємодії з громадянським суспільством. Такий підхід дає змогу розглядати ДБР не лише як правоохоронний орган, а як складну публічно-управлінську систему, ефективність якої залежить від узгодженості правових, організаційних, кадрових і контрольних механізмів.

Отже, обрана тема дисертації є актуальною, має важливе теоретичне та прикладне значення, відповідає сучасним потребам розвитку публічного управління в Україні та спрямована на розв'язання реальних проблем функціонування Державного бюро розслідувань як інституції, що виконує важливу роль у системі забезпечення законності, підзвітності та правопорядку.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Дисертаційна робота Кіша Ярослава Васильовича характеризується належним рівнем теоретичної, методологічної та практичної обґрунтованості. Автором опрацьовано широке коло наукових джерел, нормативно-правових актів, аналітичних матеріалів, а також положень, що стосуються організації та функціонування Державного бюро розслідувань, проходження публічної служби, внутрішнього контролю, аудиту, кадрового забезпечення та громадського контролю.

Методологічна основа дослідження є достатньо розгорнутою і відповідає складності обраної проблематики. У роботі використано загальнонаукові та спеціальні методи пізнання, зокрема діалектичний, системний, структурно-функціональний, формально-юридичний, порівняльний методи, а також методи аналізу, синтезу, узагальнення й абстрагування. Їх застосування дозволило авторові розкрити публічне управління в структурі ДБР як багаторівневий організаційно-правовий механізм, що включає нормативне регулювання, управлінські процедури, кадрову політику, контрольні інструменти, внутрішню координацію та зовнішню підзвітність.

Обґрунтованість висновків забезпечується логічною структурою дисертації. Перший розділ присвячено теоретико-методологічним основам розуміння публічного управління в структурі ДБР, становленню та розвитку відповідної управлінської моделі, а також аналізу балансу концентрації та децентрації. У другому розділі досліджено особливості проходження публічної служби в структурі ДБР, адміністративно-правовий статус державних службовців, їх функції, посадові обов'язки, службові режими та відповідальність. Третій розділ зосереджено на організаційно-управлінських функціях і повноваженнях Директора ДБР, його внутрішній та зовнішній управлінській компетенції, взаємодії з Радою громадського контролю, а також проблемах і перспективах удосконалення управлінської вертикалі.

Наукові положення, сформульовані в дисертації, є послідовними, аргументованими та взаємопов'язаними. Автор демонструє здатність поєднувати правовий аналіз із управлінським баченням проблеми, що є особливо важливим для спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування». Висновки до розділів і загальні висновки не мають формального характеру, а відображають результати проведеного дослідження, спрямовані на вдосконалення організаційно-правового механізму публічного управління в ДБР.

Запропоновані автором рекомендації мають прикладне значення, оскільки стосуються удосконалення правового регулювання діяльності ДБР, підвищення ефективності кадрових процедур, посилення внутрішнього контролю та аудиту, удосконалення механізмів громадського контролю, забезпечення управлінської відповідальності та підвищення інституційної стійкості органу. Вони не зводяться до загальних декларацій, а спрямовані на вирішення конкретних проблем, які виникають у процесі функціонування Державного бюро розслідувань.

Таким чином, ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, є достатнім для кваліфікаційної наукової праці на здобуття ступеня доктора філософії. Робота свідчить про належний рівень наукової підготовки здобувача, його здатність до самостійного наукового аналізу, узагальнення складних управлінсько-правових процесів і формулювання практично орієнтованих пропозицій.

3. Наукова новизна одержаних результатів

У дисертації Кіша Ярослава Васильовича отримано результати, що мають значення для розвитку науки публічного управління та практики організаційно-правового забезпечення діяльності Державного бюро розслідувань. Наукова новизна дослідження полягає в комплексному осмисленні публічного управління в структурі ДБР як цілісного організаційно-правового механізму, що охоплює управлінські функції, кадрові процедури, внутрішній контроль, аудит, підзвітність, громадський контроль і взаємодію центрального апарату з територіальними управліннями.

Уперше:

- обґрунтовано розуміння публічного управління в структурі ДБР як інтегрованої організаційно-правової системи, що поєднує управлінські процедури, кадрові механізми, інструменти контролю та взаємодії із суб'єктами зовнішнього впливу, а не зводиться до сукупності внутрішніх адміністративних рішень;

- доведено, що баланс концентрації та деконцентрації в управлінській моделі ДБР виступає не лише організаційним принципом, а функціональною умовою забезпечення керованості, підзвітності та ефективності діяльності центрального апарату і територіальних управлінь;

- сформульовано визначення організаційно-правового механізму публічного управління в ДБР як системи взаємопов'язаних управлінських інструментів, процедур і компетенцій, спрямованих на мінімізацію

управлінських ризиків, забезпечення законності та стабільності функціонування органу в умовах ризиків;

- встановлено, що внутрішній контроль і внутрішній аудит у структурі ДБР виконують не лише функції перевірки дотримання законодавства, а є елементами управлінської відповідальності та антикризового реагування, які впливають на якість управлінських рішень і рівень довіри до органу;

- обґрунтовано роль Ради громадського контролю при ДБР як специфічного інструменту демократичної підзвітності в системі публічного управління, здатного за належного нормативного та процедурного забезпечення виконувати функцію зворотного зв'язку між органом і громадянським суспільством.

Удосконалено:

- наукове розуміння адміністративно-правового статусу державних службовців ДБР шляхом його розгляду крізь призму організаційно-управлінських функцій, режиму проходження служби і відповідальності, що дозволяє точніше визначити місце публічної служби в забезпеченні інституційної стійкості органу;

- підходи до визначення управлінської компетенції Директора ДБР у системі публічного управління з урахуванням поділу на внутрішню та зовнішню управлінську діяльність, а також необхідності процедурного посилення його повноважень інструментами прозорості й підзвітності;

- концептуальні засади використання зарубіжного досвіду організації публічного управління в спеціалізованих правоохоронних та антикорупційних органах з метою адаптації до українських умов без механічного перенесення інституційних моделей.

Набуло подальшого розвитку:

- положення теорії публічного управління щодо органів зі спеціальним правоохоронним статусом у частині поєднання управлінської автономії з політичною та суспільною підзвітністю;

- наукові уявлення про кадрові механізми, службові режими та відповідальність публічних службовців як чинники забезпечення ефективності та доброчесності управлінських процесів у правоохоронній сфері;

- обґрунтування значення організаційно-правових механізмів публічного управління в забезпеченні стабільності та передбачуваності діяльності ДБР в умовах реформування, підвищених безпекових ризиків і дії спеціальних правових режимів.

Отже, наукова новизна дисертації полягає не лише в окремих теоретичних положеннях, а й у формуванні системного підходу до розуміння ДБР як об'єкта публічного управління. Сукупність отриманих результатів має значення для подальшого розвитку теорії публічного управління у правоохоронній сфері та може бути використана для вдосконалення управлінської практики в органах зі спеціальним статусом.

4. Повнота викладу результатів дисертації в опублікованих працях
Основні положення дисертаційного дослідження Кіша Ярослава Васильовича достатньо повно відображені в наукових публікаціях здобувача. За темою

дисертації опубліковано наукові праці, у яких висвітлено ключові напрями дослідження, зокрема питання прозорості та відповідальності в публічному управлінні ДБР, організаційної структури Державного бюро розслідувань, внутрішнього аудиту і контролю, організаційно-правового забезпечення кадрового добору та атестації працівників ДБР, а також зарубіжного досвіду інституційного й кадрового забезпечення діяльності ДБР.

Зміст опублікованих праць відповідає темі дисертації та відображає основні складові проведеного дослідження. Зокрема, у публікаціях здобувача простежується послідовне розкриття проблематики організаційної структури ДБР, прозорості управлінських процесів, кадрового забезпечення, контролю, аудиту, інституційної стійкості та можливостей використання зарубіжного досвіду. Це свідчить про те, що результати дисертації не є ізольованими від наукової комунікації, а були апробовані й представлені у фаховому середовищі.

Важливим є також те, що здобувач апробував результати дослідження на науково-практичних конференціях, що сприяло перевірці основних положень роботи в межах академічної дискусії. Матеріали апробації підтверджують, що дослідження має не лише теоретичний, а й практичний вимір, оскільки його положення можуть бути використані для осмислення реальних проблем функціонування ДБР та вдосконалення управлінських механізмів у правоохоронній сфері.

Повнота викладу результатів дисертації в публікаціях є достатньою. Опубліковані праці охоплюють основні напрями дослідження, відповідають змісту розділів дисертації та підтверджують самостійність наукового пошуку здобувача.

5. Значення роботи для науки, практики та суспільства

Дисертаційне дослідження Кіша Ярослава Васильовича має вагоме значення для розвитку науки публічного управління, оскільки розширює уявлення про специфіку управлінських процесів у правоохоронних органах зі спеціальним статусом. Робота демонструє, що ефективність Державного бюро розслідувань залежить не лише від нормативного закріплення його повноважень, а й від якості організаційної побудови, кадрової політики, внутрішнього контролю, аудиту, управлінської відповідальності та публічної підзвітності.

У теоретичному вимірі дисертація формує підґрунтя для подальших досліджень публічного управління в правоохоронній сфері, зокрема щодо інституційної стійкості, службових режимів, управління персоналом, взаємодії центрального апарату й територіальних підрозділів, контролю якості управлінських рішень та впровадження механізмів громадського контролю. Запропоновані автором підходи можуть бути використані в подальших наукових роботах, присвячених організаційно-правовому механізму діяльності органів публічної влади, реформуванню правоохоронних інституцій і модернізації системи публічного адміністрування.

Практичне значення одержаних результатів полягає в можливості їх використання для удосконалення нормативно-правового та організаційного забезпечення діяльності ДБР, оптимізації управлінських процедур,

підвищення ефективності кадрових механізмів, розвитку внутрішнього контролю й внутрішнього аудиту, а також вдосконалення інструментів підзвітності та прозорості. Положення і висновки дисертації можуть бути застосовані в нормотворчій діяльності, у практиці публічного адміністрування в ДБР та суміжних органах, у системі професійної підготовки і підвищення кваліфікації публічних службовців, а також у науково-дослідній роботі та викладанні дисциплін з публічного управління й адміністративного права.

Таким чином, робота Кіша Ярослава Васильовича становить значущий внесок у розвиток наукових уявлень про публічне управління в правоохоронних органах та має прикладний потенціал для вдосконалення діяльності Державного бюро розслідувань.

6. Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності

За результатами ознайомлення з дисертаційним дослідженням Кіша Ярослава Васильовича ознак порушення академічної доброчесності не встановлено. Використані в роботі ідеї, положення, результати досліджень інших авторів супроводжуються посиланнями на відповідні джерела. Структура дисертації, характер викладу матеріалу, логіка аргументації та сформульовані висновки свідчать про самостійність наукового пошуку здобувача.

Дисертаційна робота виконана з дотриманням вимог академічного письма, коректного цитування та наукової етики. Положення, винесені на захист, відповідають змісту роботи, а висновки випливають із проведеного дослідження.

7. Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Дисертаційна робота Кіша Ярослава Васильовича є завершеним, самостійним і науково обґрунтованим дослідженням, яке має належний теоретичний і практичний рівень. Разом з тим, у межах наукової дискусії доцільно висловити окремі зауваження та побажання, які можуть бути враховані здобувачем у подальших наукових дослідженнях.

По-перше, у дисертації достатньо змістовно розкрито зарубіжний досвід організації та управління спеціалізованими правоохоронними й антикорупційними органами. Водночас доцільним було б ще більш детально показати межі практичної адаптації окремих зарубіжних моделей до українських умов, зокрема з урахуванням воєнного стану, особливостей національної правової системи, кадрових обмежень та специфіки інституційного розвитку ДБР.

По-друге, автор слушно акцентує увагу на значенні внутрішнього контролю та аудиту в системі публічного управління ДБР. Разом із тим, окремі положення роботи могли б бути посилені шляхом більш детального розмежування внутрішнього контролю, внутрішнього аудиту, комплаєнсу та дисциплінарного реагування як різних, хоча й взаємопов'язаних, управлінських інструментів.

По-третє, у роботі обґрунтовано важливість взаємодії Директора ДБР із Радою громадського контролю як форми демократичної підзвітності. Водночас було б доцільно ширше розкрити практичні механізми реагування керівництва

ДБР на рекомендації громадського контролю, включно з процедурою їх фіксації, розгляду, оцінки та публічного звітування про результати реагування.

Зазначені зауваження мають дискусійний характер, не знижують загальної позитивної оцінки дисертації та не впливають на її наукову й практичну цінність. Вони можуть бути враховані здобувачем у подальшій науковій діяльності та розвитку досліджень з проблематики публічного управління в правоохоронній сфері.

8. Загальний висновок про відповідність роботи встановленим вимогам

Дисертація Кіша Ярослава Васильовича «Публічне управління в структурі Державного бюро розслідувань: організаційно-правовий аспект» є самостійною, завершеною кваліфікаційною науковою працею, у якій отримано науково обґрунтовані результати, що мають істотне значення для розвитку науки публічного управління та практики організаційно-правового забезпечення діяльності Державного бюро розслідувань.

Робота вирізняється актуальністю теми, належним рівнем методологічної культури, логічною структурою, достатньою обґрунтованістю висновків, практичною спрямованістю рекомендацій і відповідністю спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування». Дисертація розкриває важливу наукову проблему, пов'язану з формуванням ефективної, прозорої, підзвітної та інституційно стійкої моделі публічного управління в структурі ДБР.

Зміст дисертаційного дослідження відповідає заявленій темі, меті та завданням. Основні результати роботи пройшли належну апробацію та відображені в наукових публікаціях здобувача. Дисертація має наукову новизну, теоретичне й практичне значення, а сформульовані в ній положення можуть бути використані в науковій, нормотворчій, управлінській та освітній діяльності.

На підставі викладеного вважаю, що дисертація Кіша Ярослава Васильовича «Публічне управління в структурі Державного бюро розслідувань: організаційно-правовий аспект» відповідає вимогам, що висуваються до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії, а її автор, Кіш Ярослав Васильович, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Рецензент:

Костенюк Наталія Іванівна

кандидат наук з державного управління,

Національний університет «Одеська політехніка»

" _____ " _____ 2026 р